

Amsterdam, 1 mei 2020

Geachte leden van de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat,

Volgende week woensdag, 6 mei, heeft uw commissie een Schriftelijk Overleg over Duurzaam Vervoer. Op de agenda staat [de voortgang van het Klimaatakkoord Mobiliteit](#).

Om de uitstoot van de mobiliteitssector terug te dringen, steunt het kabinet sterk op de verplichte bijmenging van biobrandstoffen. Het grijpt de implementatie van de herziene richtlijn hernieuwbare energie (RED II) aan om het gebruik van biobrandstoffen de hoogte in te jagen. Milieudefensie brengt in dit verband graag de volgende aanbevelingen onder uw aandacht:

- (1) Stop de steun voor biobrandstoffen uit voedselgewassen
- (2) Bewaak de bovengrens voor biobrandstof uit gebruikt frituurvet en dierlijk vet
- (3) Wees voorzichtig en realistisch met "geavanceerde" biobrandstoffen

1. Stop de steun voor biobrandstoffen uit voedselgewassen

Biobrandstoffen uit voedselgewassen stimuleren om de uitstoot van CO₂ terug te dringen is ondoeltreffend, onethisch en onnodig.

Slechter voor het klimaat dan fossiele brandstof

Land waarop gewassen voor biobrandstoffen geteeld worden, kan niet gebruikt worden voor andere activiteiten, zoals voedselproductie of herbebossing. Een hectare land herbebossen haalt meer koolstof uit de atmosfeer dan er aan uitstoot bespaard kan worden door diezelfde hectare te gebruiken voor de productie van biobrandstof. Als deze "[koolstofopportunitykosten](#)" in rekening wordt gebracht, veroorzaakt bio-ethanol uit mais of tarwe over een tijdspanne van meerdere decennia [twee keer zoveel CO₂-uitstoot](#) dan fossiele benzine.

Beleid dat biobrandstoffen uit voedselgewassen stimuleert, wakkert de mondiale vraag naar landbouwgrond aan. Om aan die vraag te voldoen, worden bossen, graslanden en andere natuurlijke ecosystemen vernield. In Zuidoost-Azië werd naar schatting [een miljoen hectare](#) regenwoud gekapt voor de aanleg van palmolieplantages als gevolg van het Europese biobrandstoffenbeleid. Daarbij komen enorm veel broeikasgassen vrij. Als die in rekening worden gebracht, is biodiesel op basis van plantaardige olie [gemiddeld 80 % slechter](#) voor het klimaat dan fossiele diesel.

Kortom, vanuit klimaat oogpunt is steun voor biobrandstof uit voedselgewassen niet te verantwoorden.

Bron van mensenrechtenschendingen

De aanleg van plantages en akkerland om te voldoen aan de groeiende vraag naar biobrandstoffen is een bron van conflicten en mensenrechtenschendingen in het mondiale Zuiden. Mensen die leven van landbouw en bosproducten worden, vaak met intimidatie en geweld, van hun land gejaagd. Ze verliezen daarmee ook hun bron van inkomen. De [Speciale Rapporteurs van de Verenigde Naties voor het Recht op Voedsel](#) stellen dat het grootschalig gebruik van biobrandstof het recht op voedsel schaadt. Het leidt tot meer schommelingen in de voedselprijzen op de wereldmarkt. Dat raakt vooral de allerarmsten.

Ook vanuit ethisch oogpunt is de steun voor biobrandstoffen uit voedselgewassen dus niet te verantwoorden.

Om die reden heeft de Tweede Kamer in meerdere moties de wens uitgesproken dat in Nederland geen biobrandstoffen uit voedselgewassen gebruikt worden. Zo overwoog [de motie van het lid Dik-Faber](#) “dat uitbreiding van de productiecapaciteit in Nederland onwenselijk is gezien het einddoel van 0% bijmenging van conventionele biobrandstoffen.” De [motie van het lid Vos](#) overwoog “dat het doel van het brandstoffenbeleid is om broeikasgassen te verminderen en het gebruik van voedingsgewassen onwenselijk is.” De [motie van het lid Dijkstra](#) overwoog “dat [...] concurrentie met voedselgewassen voorkomen dient te worden.”

Niet langer nodig voor het halen van doelstellingen

Ondanks de duidelijke wens van de Tweede Kamer, stimuleert onze overheid het gebruik van biobrandstof uit voedsel nog steeds. Ze belooft de leveranciers ervan met verhandelbare hernieuwbare brandstofeenheden. En sinds oktober 2019 verplicht ze pomphouders om benzine aan te bieden waaraan tot 10 % bio-ethanol is toegevoegd.

De stimuleringsmaatregelen voor biobrandstof uit voedsel werden ingevoerd om de transportdoelen van de eerste richtlijn hernieuwbare energie (RED) uit 2009 te halen. Eind dit jaar loopt die richtlijn op zijn einde. Vanaf volgend jaar geldt de RED II. De herziene richtlijn bevat belangrijke wijzigingen in het biobrandstoffenbeleid, zoals deze [nota van Transport & Environment](#) helder uitlegt. Het verplichte doel voor hernieuwbare energie in de vervoersector is verlaagd naar 7 % in 2030. Biobrandstoffen uit voedsel tellen niet meer mee voor het halen ervan. Kortom, biobrandstoffen uit voedsel zijn niet langer nodig om Europese doelen te halen. En de richtlijn laat lidstaten toe de steun ervoor volledig stop te zetten.

Toch is het kabinet van plan biobrandstoffen uit voedsel ook na 2020 te blijven belonen. Waarom? In de rapportage over broeikasgastuitstoot voor het akkoord van Parijs geldt de uitstoot door de verbranding van biobrandstoffen als nul (0), een praktijk die door wetenschappers wordt omschreven als een “[fundamentele fout](#)”. En voor de RED II mogen lidstaten biobrandstoffen uit voedsel beperkt meetellen voor het behalen van een overkoepelend nationaal hernieuwbare energiedoel voor alle sectoren samen. Simpel gesteld wil dat zeggen dat Nederland minder windmolens en zonnepanelen moet zetten als het biobrandstoffen op basis van voedselgewassen bijmengt. Daar wordt het klimaat alleen op papier beter van.

Wij vragen u om er bij de staatssecretaris op aan te dringen om de steun voor biobrandstoffen uit voedsel- en voedergewassen per 1 januari 2021 volledig stop te zetten.

2. Bewaak de bovengrens voor biobrandstof uit gebruikt frituurvet en dierlijk vet

Het kabinet heeft grootse ambities voor het Nederlandse biobrandstoffenverbruik in 2030. In het wegverkeer mikt het op een mogelijke [verdrievoudiging](#) ten opzichte van 2017. Voor de binnenvaart is er een doelstelling van minimaal 5 petajoule. En begin maart lanceerde minister van Infrastructuur en Waterstaat Cora van Nieuwenhuizen in een [kamerbrief](#) het idee om ook de luchtvaartsector te verplichten 14 % biokerosine bij te mengen.

Het kabinet geeft aan die enorme groei te willen realiseren met biobrandstoffen uit afval- en reststromen. In de praktijk gaat het dan vooral om gebruikt frituurvet en dierlijke vetten uit slachthuizen. Deze grondstoffen zijn momenteel al goed voor bijna [70 %](#) van het Nederlandse biobrandstoffenverbruik. In Nederland is daarvoor echter bijlange na niet genoeg gebruikt frituurvet beschikbaar. Nu al voeren we voor biobrandstoffen gebruikt frituurvet in uit [70 verschillende landen](#).

Doordat steeds meer landen op biobrandstoffen gaan inzetten, neemt de druk op deze markt toe. Als landen als Nederland alle gebruikt frituurvet opkopen, zullen andere landen mogelijk terugvallen op palm- en sojaolie. Een groeiende vraag naar gebruikt frituurvet voor biobrandstoffen kan dus indirect de wereldwijde vraag naar palm- en sojaolie vergroten en leiden tot meer ontbossing. Ook voor dierlijk vet, dat al gebruikt wordt door andere industrieën, spelen zo'n verplaatsingseffecten.

Om de inzet van biobrandstoffen uit gebruikt frituurvet te stimuleren, wordt hun energie-inhoud momenteel dubbel geteld. De economische prikkel van dubbelrekening maakt echter ook frauderen aantrekkelijk. In 2015 werd met een derde van alle hernieuwbare biodiesel in Nederland [gefraudeerd](#). Omwille van de grote fraudegevoeligheid van gebruikt frituurvet en andere gemengde vetten, pleitte de [Nederlandse Emissieautoriteit](#) er al in 2016 voor om de stimulans voor deze stromen af te schaffen. Het is duidelijk dat bestaande certificatiesystemen niet in staat zijn gebleken om deze fraude met gebruikt frituurvet te controleren.

De bijdrage van biobrandstoffen uit gebruikt frituurvet en dierlijke vetten aan de doelen van de RED II is door de richtlijn begrensd. Maar lidstaten kunnen een afwijkende limiet vaststellen. En buiten de RED II om kunnen deze biobrandstoffen onbeperkt ingezet en gestimuleerd worden, bijvoorbeeld om klimaatdoelen te realiseren. Milieudefensie is bezorgd dat de hoge ambities van het kabinet kunnen leiden tot een toename van de vraag naar voedselgewassen of niet-duurzame inzet van andere biomassa, zoals gebruikt frituurvet. Het is daarom van essentieel belang ervoor te zorgen dat de bovengrenzen voor biobrandstof uit gebruikt frituurvet en dierlijke vetten uit de RED II ook gelden in het geval dergelijke biobrandstoffen buiten de RED II om zouden worden ingezet.

Wij vragen u om er bij de staatssecretaris op aan te dringen wettelijk te borgen dat de maximumgrenzen voor biobrandstoffen uit gebruikt frituurvet en dierlijke vetten uit de RED II ook gelden als deze worden ingezet buiten de RED II om, bijvoorbeeld in de lucht- en scheepvaart. De fraude met dubbelrekenende biobrandstoffen tonen aan dat de stimulans voor deze stromen afgeschaft dient te worden.

3. Wees voorzichtig en realistisch met "geavanceerde" biobrandstoffen

Het enige biobrandstoffendoel dat de RED II Nederland oplegt, is dat in 2030 minstens 3,5 % biobrandstoffen uit "geavanceerde" biobrandstoffen worden gebruikt. Dat zijn biobrandstoffen gemaakt van bepaalde afval- en reststromen.

De lijst van grondstoffen voor "geavanceerde" biobrandstoffen is evenwel zorgwekkend. Er staan grondstoffen op die kunnen leiden tot meer uitstoot door [verplaatsingseffecten](#) (bv. tallolie) en grondstoffen die niet thuishoren in de categorieën afval en residu (bv. energieteelten op landbouwgrond en pulphout). Bovendien is de duurzame beschikbaarheid van deze grondstoffen voor de vervoersector erg onzeker. Ook in andere sectoren wordt immers een grotere vraag naar biomassa als grondstof verwacht, vaak voor hoogwaardiger toepassingen. Om te voorkomen dat schaarse grondstoffen in de verkeerde toepassingen eindigen, moet een strikte toepassing van de afvalhiërarchie en het cascadebeginsel leidend zijn bij de inzet van biomassa.

Wij vragen u om er bij de staatssecretaris op aan te dringen de ambities voor de inzet van zogenaamd "geavanceerde" biobrandstoffen aan te passen op basis van een voorafgaande impact-analyse die rekening houdt met de duurzame beschikbaarheid van grondstoffen.

Mocht u naar aanleiding van deze brief nog vragen hebben, neemt u dan gerust contact op met ondergetekende. Ook zijn we van harte bereid langs te komen om met u in gesprek te gaan over deze inbreng.

Met vriendelijke groet,

Anne Wijers

Campaigner bossen en klimaatrechtvaardigheid
Mobiel: 06-29593883
Email: anne.wijers@milieudefensie.nl